

Rada ERÚ

Energetický regulační úřad
Masarykovo nám. 5, 586 01 Jihlava

Č. j.: 13552-14/2023-ERU

V Jihlavě dne 3. září 2024

R o z h o d n u t í

O rozkladu společnosti **První česká energie, a.s.**, se sídlem Na příkopě 583/15, 110 00 Praha 1 – Staré Město, IČ: 108 99 731 (dále též „účastník řízení“), zastoupené Mgr. Janem Jandou, advokátem se sídlem Revoluční 13, 110 00 Praha 1, proti rozhodnutí č. j. 13552-7/2023-ERU ze dne 24. listopadu 2023 (sp. zn. OSR-13552/2023-ERU), kterým Energetický regulační úřad jako věcně příslušný správní orgán podle § 18 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle § 23b odst. 2 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“), ve **výroku I.** uznal účastníka řízení vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kterého se měl dopustit sedmi dílčími útoky, když v rozporu s § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 4 odst. 3 a § 5a odst. 2 téhož zákona užil nekalou obchodní praktiku, neboť svým dvěma zákazníkům zaslal přípis, že u nich dojde ke změně stávajícího produktu, resp. ke změně ceníku a poučil je o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu ve smyslu § 11a odst. 4 energetického zákona, přestože si musel být vědom, že k takové jednostranné změně smlouvy nebyl oprávněn, ve **výroku II.** uznal účastníka řízení vinným ze spáchání přestupku podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona, kterého se měl dopustit tím, že v rozporu s § 11a odst. 6 téhož zákona při uplatňování zálohových plateb za dodávky elektřiny jejich výši nestanovil nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby elektřiny v následujícím zúčtovacím období, ve **výroku III.** mu za tyto přestupky uložil úhrnnou pokutu ve výši 100 000 Kč, ve **výroku IV.** mu uložil povinnost nahradit náklady řízení ve výši paušální částky 1 000 Kč, a ve **výroku V.** pak zastavil správní řízení v části týkající se podezření ze spáchání přestupku podle § 91 odst. 5 písm. k) energetického zákona, Rada Energetického regulačního úřadu (dále též „Rada“) jako příslušný správní orgán podle § 17b odst. 10 písm. b) energetického zákona rozhodla v souladu s § 96 odst. 2 energetického zákona ve spojení s § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), na návrh rozkladové komise, ustavené podle § 152 odst. 3 správního řádu, takto:

Rozklad společnosti První česká energie, a.s., se sídlem Na příkopě 583/15, 110 00 Praha 1 – Staré Město, IČ: 108 99 731, proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu

č. j. 13552-7/2023-ERU ze dne 24. listopadu 2023 (sp. zn. OSR-13552/2023-ERU) se zamítá a napadené rozhodnutí se potvrzuje.

Odůvodnění:

I. Průběh správního řízení

Energetický regulační úřad na základě zjištění obsažených ve spise šetření sp. zn. 14207/2022-ERU s účastníkem řízení dne 14. dubna 2023 zahájil správní řízení vedené pro podezření z porušení zákazu užití nekalých obchodních praktik podle § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele, a porušení § 11 odst. 6, § 19e odst. 5 a § 30 odst. 2 písm. d) energetického zákona. Tímto oznámením byl účastník řízení vyrozuměn i o možnosti vyjádřit se v souladu s § 36 správního řádu k podkladům rozhodnutí, a poučen byl i o možnosti požádat o nařízení ústního jednání podle § 80 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), pokud by to bylo nezbytné k uplatnění jeho práv. Ke správnímu řízení se účastník řízení vyjádřil dne 2. a 30. května 2023. Energetický regulační úřad dne 27. července 2023 zaslal účastníkovi řízení oznámení o změně právní kvalifikace (týkalo se skutků specifikovaných následně ve výroku I. přezkoumávaného rozhodnutí) a rozšíření předmětu řízení (týkalo se skutku specifikovaného ve výroku II. tohoto rozhodnutí). Dne 7. srpna 2023 zaslal účastník řízení vyjádření po změně právní kvalifikace, v rámci kterého doložil „Rozpis záloh č. [REDAKCE]“ ze dne 21. prosince 2022, kterým byly od ledna 2023 zákazníci [REDAKCE] (dále též „spotřebitelka“) stanoveny zálohy ve výši 1 400 Kč měsíčně.

Na základě zjištění obsažených ve spise šetření sp. zn. 01206/2023-ERU Energetický regulační úřad s účastníkem řízení dne 27. července 2023 zahájil správní řízení vedené pod sp. zn. OSR-12671/2023-ERU, a to pro podezření z porušení zákazu užití nekalých obchodních praktik podle § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele. Tímto oznámením byl účastník řízení také vyrozuměn o možnosti vyjádřit se v souladu s § 36 správního řádu k podkladům rozhodnutí, poučen byl i o možnosti požádat o nařízení ústního jednání ve smyslu § 80 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky

Energetický regulační úřad usnesením ze dne 17. srpna 2023 rozhodl o spojení výše uvedených správních řízení sp. zn. 14207/2022-ERU a sp. zn. OSR-12671/2023-ERU do společného řízení sp. zn. OSR-13552/2023-ERU, jehož vedení bylo účastníkovi řízení oznámeno téhož dne. Současně byl vyzván, aby doložil zaslání nového předpisu zálohových plateb („Rozpis záloh č. [REDAKCE]“ ze dne 21. prosince 2022) spotřebitelce. Požadované (e-mail zasláný spotřebitelce dne 26. prosince 2022) účastník řízení doložil v rámci přípisu ze dne 6. září 2023. Dne 21. září 2023 bylo účastníkovi řízení doručeno oznámení o změně právní kvalifikace a o upřesnění předmětu řízení. Zároveň byl ovšem vyzván k zaslání obchodních podmínek, jež měly tvořit součást smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny č. [REDAKCE] ze dne 8. března 2022, kterou účastník řízení uzavřel se svým zákazníkem [REDAKCE] (dále též „spotřebitel“). Požadovaná listina byla správnímu orgánu doručena dne 30. září 2023.

II. Napadené rozhodnutí

Rozhodnutím č. j. 13552-7/2023-ERU ze dne 24. listopadu 2023 byl účastník řízení ve výroku I. uznán vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a)

zákona o ochraně spotřebitele, kterého se v rozporu s § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 4 odst. 3 a § 5a odst. 2 téhož zákona dopustil sedmi dílčími útoky tím, že užil nekalou obchodní praktiku, když spotřebitelce postupně ve dnech 31. května 2022, 28. července 2022 a 30. srpna 2022 pro její odběrné místo elektřiny EAN [REDAKCE], resp. odběrné místo plynu EIC [REDAKCE], a spotřebiteli dne 28. července 2022 pro odběrné místo elektřiny EAN [REDAKCE], zaslal přípisy s oznámením, že u nich dojde ke změně stávajícího produktu, resp. ke změně ceníku, a poučil je o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu ve smyslu § 11a odst. 4 energetického zákona, přestože si musel být vědom, že k takové jednostranné změně smlouvy nebyl oprávněn, ve výroku II. byl uznán vinným ze spáchání přestupku podle § 91 odst. 1 písm l) energetického zákona, kterého se dopustil tím, že v rozporu s § 11a odst. 6 téhož zákona při uplatňování zálohových plateb za dodávky elektřiny do výše uvedeného odběrného místa spotřebitelky EAN [REDAKCE] jejich výši nestanovil nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby elektřiny v následujícím zúčtovacím období, neboť dne 2. listopadu 2022 prostřednictvím předpisu zálohových plateb na následující zúčtovací období stanovil měsíční zálohové platby za listopad a prosinec roku 2022 ve výši 1 400 Kč, a počínaje měsícem leden roku 2023 ve výši 2 460 Kč, přestože mohla měsíční zálohová platba za dodávku elektřiny činit nejvýše 1 113 Kč, za což mu byla ve výroku III. uložena úhrnná pokuta ve výši 100 000 Kč. Ve výroku V. bylo zastaveno správní řízení v části týkající se podezření ze spáchání přestupku podle § 91 odst. 5 písm. k) energetického zákona.

Energetický regulační úřad ohledně výše specifikovaných přestupků popsal skutková zjištění. K výroku I. napadeného rozhodnutí a pokračujícímu přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele dospěl k závěru, že obchodní praktiky účastníka řízení naplňují znaky klamavého opomenutí ve smyslu § 5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele, neboť i přes to, že měl s oběma spotřebiteli uvedenými ve výroku I. uzavřeny smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu s pevnou cenou pro stanovené období (ceník platný 24 měsíců od zahájení dodávky), zaslal jim postupně celkem sedm přípisů, které obsahovaly informaci o jednostranné změně těchto ceníků i s poučením o možnosti odstoupit od smlouvy, ačkoliv měli oba spotřebitelé s účastníkem řízení uzavřené smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu, v nichž bylo dohodnuto, že jakékoli změny a doplňky smluv, včetně jejich příloh, lze provádět pouze formou písemného dodatku na základě dohody smluvních stran. Účastník řízení, byť si musel být vědom, že k takovýmto jednostranným změnám v obsahu závazků není oprávněn, mohl u těchto spotřebitelů vyvolat mylnou představu, že musí akceptovat jím jednostranně změněné ceny, neboť v opačném případě by museli závazkový vztah s účastníkem řízení ukončit a změnit dodavatele. Tyto zdánlivé volby, vyvolané zatajením podstatné informace o absenci oprávnění účastníka řízení k popsáním jednostranným zásahům do závazkového vztahu, a o tom, že původní smlouvy s dohodnutým ceníkem jsou pro obě strany závazné (navíc učiněné takovým způsobem a v takový čas, kdy mohly vyvolat klamný dojem o tom, že tímto způsobem postupují standardně všichni dodavatelé na trhu), mohly vést zákazníky k faktické akceptaci jednostranných změn závazků a v důsledku toho i k uhrazení plateb za dodávku elektřiny či plynu ve výši, na kterou by účastník řízení neměl nárok.

Ohledně výroku II. týkajícího se přestupku podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona Energetický regulační úřad uvedl, že ačkoli je držitel licence na obchod s elektřinou nebo plynem povinen stanovit výši zálohových plateb s ohledem na předpokládanou spotřebu

zákazníka a cenu dodávané komodity, účastník řízení v rozporu s § 11 odst. 6 energetického zákona při uplatňování zálohových plateb za dodávky elektřiny jejich výši nestanovil nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby v následujícím zúčtovacím období, když spotřebitelce pro její odběrné místo stanovil dne 2. listopadu 2022 měsíční zálohové platby za listopad a prosinec 2022 vždy ve výši 1 400 Kč, a za měsíce leden až říjen 2023 ve výši 2 460 Kč měsíčně, přestože měsíční zálohová platba za dodávku elektřiny mohla v tomto období činit nejvýše 1 113 Kč.

Energetický regulační úřad ve výše popsanych jednáních [s výjimkou podezření ze spáchání přestupku podle § 91 odst. 5 písm. k) energetického zákona] shledal společenskou nebezpečnost spočívající v narušení veřejného zájmu na ochraně práv zákazníků, a dospěl i k závěru, že účastník řízení nese odpovědnost za spáchání všech výše uvedených přestupků, neboť nenastala žádná objektivní okolnost umožňující jeho liberaci ve smyslu § 21 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky. Jako nejprísněji trestný vyhodnotil přestupek podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona, jako výrazně přitěžující okolnost při ukládání správního trestu zohlednil skutečnost, že došlo k vícečinnému různorodému souběhu přestupků, což byl také důvod pro aplikaci zásady absorpce. Jako k mírně polehčující okolnosti přihlédl k tomu, že účastník řízení vystavil opravné účetní doklady, kterými spotřebiteli vyúčtoval cenu za dodanou elektřinu ve správně stanovené výši (dle ceníku, který je přílohou smlouvy), a jako polehčující okolnost byla zohledněna i skutečnost, že se účastník řízení doposud nedopustil přestupku, jež by řešil Energetický regulační úřad.

Co se týká zastavení části správního řízení vedeného pro podezření ze spáchání přestupku podle § 91 odst. 5 písm. k) energetického zákona, Energetický regulační úřad shledal konkrétní společenskou škodlivost jednání účastníka řízení jako minimální, a konstatoval, že v daném případě nebyla naplněna materiální stránka vytýkaného přestupku, proto tuto část společného správního řízení v souladu s § 86 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky zastavil, neboť skutek, o němž se vedlo řízení, nebyl přestupkem.

III. Rozklad účastníka řízení

Proti výrokům I. až IV. rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 13552-7/2023-ERU ze dne 24. listopadu 2023, jež mu bylo doručeno téhož dne, podal účastník řízení dne 11. prosince 2023 blanketní rozklad, který doplnil dne 10. ledna 2024 o jeho odůvodnění. V doplnění odůvodnění finálně navrhuje, aby Rada napadené rozhodnutí v rozsahu jeho výroků I. až IV. zrušila a věc odložila, či případně vrátila správnímu orgánu prvního stupně k dalšímu řízení, případně aby došlo ke změně výroku III. ve smyslu snížení výměry uložené pokuty.

Účastník řízení v doplnění odůvodnění rozkladu uvedl, že dobrovolně odstranil veškeré škodlivé následky k reklamaci klientů, a je proto přesvědčen, že jeho jednání vůči dotčeným spotřebitelům dosáhlo míry společenské škodlivosti nižší než nepatrné, v daném případě podle něj nebyla naplněna materiální stránka přestupku podle § 91 odst. 5 písm. k) energetického zákona, a řízení by mělo být zastaveno. Účastník řízení dále namítá, že prvostupňový správní orgán při samotném určení výše pokuty zohlednil pouze přitěžující okolnosti, ty polehčující fakticky nezohlednil. Zásadní chybou při uložení pokuty je podle účastníka řízení nezohlednění podstatné skutečnosti, že ze strany Energetického regulačního úřadu dosud nebyl potrestán za žádný přestupek, tato okolnost podle něj ve zdůvodnění výše uložené pokuty absentuje. Napadené rozhodnutí se podle účastníka řízení nijak nezabývá skutečností, zda se z jeho strany

mělo jednat o úmysl či nedbalost, což má podle něj rovněž význam při ukládání pokuty, jejíž výši považuje za excés Energetického regulačního úřadu, z jehož rozhodovací praxe má vyplývat, že při prvním porušení předpisů na ochranu spotřebitele bývají obchodníkům s energiemi ukládány pokuty ve výši cca 20 000 až 30 000 Kč. Proto účastník řízení žádá, aby v případě, že Rada zamítne rozklad proti výrokům I. a II. napadeného rozhodnutí, rozhodla o uložení pokuty ve výši nižších desítek tisíc korun.

IV. Rozhodnutí o rozkladu

Rozklad účastníka řízení byl podán včas a po jeho doplnění podáním ze dne 10. ledna 2024 splňoval i předepsané náležitosti. Na základě podaného rozkladu Rada, po jeho projednání v rozkladové komisi zřízené podle § 152 odst. 3 správního řádu a s přihlédnutím k návrhu rozkladové komise, rozhodla z dále uvedených důvodů tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí.

Podle § 98 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky přezkoumává odvolací správní orgán napadené rozhodnutí v plném rozsahu. Rada tedy přezkoumala zákonnost napadeného rozhodnutí i jeho věcnou správnost z úřední povinnosti.

Účastník řízení v rozkladu nijak nezpochybnil spáchání skutků, které jsou mu vytýkány, domnívá se ovšem, že jeho jednání vůči dotčeným spotřebitelům dosáhlo míry společenské škodlivosti nižší než nepatrné, neboť na základě reklamací svých zákazníků dobrovolně odstranil veškeré škodlivé následky, a že tak nebyla naplněna materiální stránka přestupku podle § 91 odst. 5 písm. k) energetického zákona, pročež by mělo být řízení v této části zastaveno. Další výhrady pak má k nedostatečnosti odůvodnění uložení pokuty, jejíž výměru navíc považuje za excesivně vysokou. Rada po posouzení věci konstatuje, že rozkladové námítky účastníka řízení nejsou důvodné, a že napadené rozhodnutí je zákonné a bylo vydáno v souladu s právními předpisy, a bylo také přezkoumatelně odůvodněno.

V první části rozkladu, označené jako „*II. Důvody rozkladu k výrokům I. až IV. napadeného rozhodnutí*“, se rozkladové námítky účastníka řízení výslovně týkají přestupku podle § 91 odst. 5 písm. k) energetického zákona, a z ne úplně jasných důvodů tak fakticky směřují proti výroku V. napadeného rozhodnutí, kterým bylo správní řízení v části, v níž bylo vedeno pro podezření ze spáchání tohoto přestupku, zastaveno. Ohledně podezření ze spáchání přestupku podle § 91 odst. 5 písm. k) energetického zákona dospěl prvostupňový správní orgán k závěru, že jednáním účastníka řízení byla naplněna formální stránka tohoto přestupku, neboť ten v rozporu s § 19e odst. 5 energetického zákona v období od 7. října do 6. listopadu 2022, tj. ve lhůtě 30 dnů ode dne vyhlášení nařízení vlády č. 298/2022 Sb., o stanovení cen elektřiny a plynu v mimořádné tržní situaci, v rozhodném znění (dále jen „nařízení vlády“), nestanovil a nezaslal spotřebitelce novou výši zálohových plateb, jež by zohledňovala cenu dodávky elektřiny stanovenou tímto nařízením vlády, když uvedenou povinnost splnil až po zákonem stanovené lhůtě, a to dne 26. prosince 2022. Rada ve shodě s prvostupňovým správním orgánem dospěla při uplatnění materiálního korektivu k závěru, že v jednání účastníka řízení nelze spatřovat spáchání vytýkaného přestupku, neboť toto jeho jednání vyvolalo zcela bezvýznamné následky. Jakkoli jednání účastníka řízení po formální stránce může naplňovat znaky skutkové podstaty předmětného deliktu, spatřovat v něm spáchání přestupku by v kontextu přezkoumávaného případu bylo nepřiměřeně přísné a přepjatě formalistické. Z těchto důvodů

považuje Rada za správné, že společné správní řízení bylo v této části výrokem V. rozhodnutí zastaveno podle § 86 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky.

Rada ohledně první části rozkladu přezkoumala zákonnost a věcnou správnost napadeného rozhodnutí i v rozsahu jeho výroků I. a II., v nichž byl účastník řízení uznán vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, a přestupku podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona. S přihlédnutím k okolnostem spáchání skutků vytykávaných účastníkovi řízení, po posouzení hlediska zákonnosti ve věci hodnocení společenské škodlivosti těchto přestupků, jakož i otázky naplnění jejich materiální stránky tak, jak je v odůvodnění výroků I. a II. napadeného rozhodnutí provedl prvostupňový správní orgán, shledává Rada rozkladové námitky účastníka řízení nedůvodnými, a z důvodů dále rozvedených přistoupila k potvrzení této části přezkoumávaného rozhodnutí.

Přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, vytykávaného účastníkovi řízení ve výroku I. napadeného rozhodnutí, se dopustí výrobce, dovozce, vývozce, dodavatel, prodávající nebo jiný podnikatel tím, že poruší zákaz používání nekalých obchodních praktik. Podle § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele se zakazuje užívání nekalé obchodní praktiky před rozhodnutím ohledně koupě, v průběhu rozhodování a po učinění rozhodnutí, a podle § 4 odst. 3 zákona o ochraně spotřebitele se nekalou obchodní praktikou rozumí zejména klamavé konání podle § 5 nebo klamavé opomenutí podle § 5a, a agresivní obchodní praktika podle § 5b téhož zákona.

Účastník řízení coby prodávající ve všech sedmi posuzovaných přípisech, adresovaných spotřebitelce postupně ve dnech 31. května 2022, 28. července 2022 a 30. srpna 2022, a spotřebiteli dne 28. července 2022, oznámil, že dojde ke změně stávajícího produktu, a s tím související změně ceníku, resp. dojde ke změně ceníku, a oba spotřebitele zároveň ve všech případech poučil o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny, resp. plynu. K prezentované „změně ceníku“ ovšem zatajil podstatné informace, a to že dotčení spotřebitelé mají s účastníkem řízení sjednanou fixní cenu dodávaných komodit (neboť stávající ceníky byly vždy platné 24 měsíců od zahájení dodávek), a zatajil také informaci, že nemá právo jednostranně změnit dodávaný produkt či ceník (neboť ve smlouvách si se spotřebiteli sjednal, že jakoukoliv změnu smlouvy, včetně příloh či ceníku, lze provést výhradně formou písemného dodatku ke smlouvě na základě dohody smluvních stran).

Podle § 5a odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele se obchodní praktika „*považuje za klamavou, pokud ve svých věcných souvislostech a s přihlédnutím ke všem jejím rysům, okolnostem a omezením sdělovacího prostředku opomene uvést podstatné informace, které v dané souvislosti spotřebitel potřebuje pro rozhodnutí ohledně koupě, čímž způsobí nebo může způsobit, že spotřebitel učiní rozhodnutí ohledně této koupě, které by jinak neučinil.*“. Podle § 5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele se za klamavé opomenutí „*také považuje, pokud prodávající podstatné informace uvedené v odstavci 1 zatají nebo poskytne nejasným, nesrozumitelným nebo nejednoznačným způsobem nebo v nevhodný čas vzhledem k okolnostem popsaným v odstavci 1 anebo neuvede obchodní záměr obchodní praktiky, není-li patrný ze souvislosti, a pokud to v obou případech vede nebo může vést spotřebitele k rozhodnutí ohledně koupě, které by jinak neučinil.*“.

Ohledně výroku I. napadeného rozhodnutí se Rada ztotožňuje s hodnocením prvostupňového správního orgánu, který v jednání účastníka řízení shledal především porušení zákazu nekalých obchodních praktik podle § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve formě

klamavého opomenutí podle § 5a odst. 2 téhož zákona. Účastník řízení totiž své zákazníky nevyžádaně informoval o tom, že je jim oprávněn jednostranně zvýšit cenu dodávané elektřiny či plynu, ačkoli si musel být vědom skutečnosti, že jediný možný způsob změny obsahu smluv (včetně jejich příloh či ceníku), je dohodnutý formou písemného dodatku ke smlouvě na základě konsenzu smluvních stran, a že tedy k jednostrannému zvýšení ceny nebyl oprávněn. K tomu Rada podotýká, že u skutkově komplikovanějších případů někdy nelze, z důvodu vzájemného prolínání užitých nekalých obchodních praktik, vytknout konkrétně jen jednu z nich, a ani to nepovažuje nutné. Podle ustálené soudní judikatury není vyloučeno ani posouzení jednoho komplexního skutku jako zároveň klamavého jednání i klamavého opomenutí, případně též agresivní obchodní praktiky.

V přezkoumávaném případě má Rada za to, že převažující charakter jednání účastníka řízení spočívá v klamání spotřebitelů formou opomenutí, a to zatajením podstatných informací ohledně možností jednostranného zvýšení ceny dodávaných komodit a vydáváním takového jednání za právně dovolené. Současně však v jeho jednání Rada spatřuje i klamavé konání podle § 5 zákona o ochraně spotřebitele, podle něhož se obchodní praktika považuje za klamavou „pokud obsahuje věcně nesprávnou informaci a je tedy nepravdivá, což vede nebo může vést spotřebitele k rozhodnutí ohledně koupě, které by jinak neučinil.“. Pokud totiž účastník řízení v daném případě informoval dotčené spotřebitele o jejich právu odmítnout změny a vypovědět závazky ze smluv o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu bez postihu kdykoliv do desátého dne přede dnem účinnosti zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek ve smyslu § 11a odst. 4 energetického zákona, jednalo se jasně o klamavé konání podle § 5 zákona o ochraně spotřebitele. O případ zvýšení ceny za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změnu jiných smluvních podmínek dodávek elektřiny nebo plynu předvídaný v § 11a odst. 2 energetického zákona se zde totiž nejednalo, neboť účastník řízení k takové jednostranné změně ceny za dodávku elektřiny či plynu (ani ke jednostranné změně smlouvy či ceníku) vůbec nebyl oprávněn. Vzhledem k době spáchání vytykaného pokračujícího přestupku se jako nejpravděpodobnější motivace účastníka řízení jeví jeho neschopnost či neochota plnit závazky ohledně dodávek energií za původně sjednaných cenových podmínek v situaci, kdy to pro něj přestalo být ekonomicky výhodné. Proto se i těmito neúplnými a nepravdivými informacemi snažil své zákazníky protiprávně přimět k tomu, aby oni sami odstoupili od pro účastníka řízení nevýhodných smluv, případně akceptovali neujednané smluvní podmínky. Toto jednání účastníka řízení současně vykazuje poměrně významné prvky agrese, resp. agresivní obchodní praktiky, neboť účastník řízení spotřebitele v zaslaných přípisech informoval tak, jako by akceptace nového ceníku, resp. dodávek energií za vyšší ceny, byla jedinou alternativou k odstoupení od uzavřených smluv a s tím spojeného hledání nového dodavatele elektřiny či plynu.

Popsaná klamavá informace o možnosti odstoupit od smlouvy z důvodu zvýšení ceny, mohla významně ovlivnit rozhodování spotřebitelů, a to k jejich škodě, neboť ke spáchání tohoto pokračujícího přestupku došlo v době enormního zdražování energií, kdy i hledání vhodného dodavatele mohlo být pro řadu spotřebitelů spojeno s velkým prvkem nejistoty. Obavy z této vynucené změny pak mohly zákazníky opět vést k faktické akceptaci cen energií protiprávně zvýšených účastníkem řízení. To vše za situace, kdy se dotčení spotřebitelé žádnou akceptací nových ceníků, vypovídáním uzavřených smluv či hledáním nového dodavatele energií vůbec nemuseli zabývat, pokud by je k tomu účastník řízení svým protiprávním klamavým a agresivním jednáním nenutil.

V případě skutků popsaných ve výroku I. napadeného rozhodnutí Rada konstatuje, že se prvostupňový správní orgán v napadeném rozhodnutí věnoval nejen naplnění formálních znaků pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, ale odůvodnil i naplnění jeho materiální stránky. Aby mohlo být toto právně závadné jednání účastníka řízení kvalifikováno jako přestupek, musí nutně vykazovat určitou míru společenské škodlivosti, která je posuzována ve vztahu k porušené povinnosti, jež se dotýká chráněného společenského zájmu a hodnot chráněných zákonem o ochraně spotřebitele. Takovými hodnotami jsou nejen obecný zájem společnosti na dodržování právních předpisů, ale v tomto konkrétním případě navíc i zájem na ochraně práv zákazníků, neboť účastník řízení i přes to, že si musel být vědom toho, že k tomu není oprávněn a že má dodávky elektřiny a plynu se svými zákazníky sjednány za fixní ceny, těmto zákazníkům oznámil výše uvedenými přípisů změnu ceníku dodávek elektřiny nebo plynu s tím, že mají možnost od předmětných smluv odstoupit, čímž by se účastník řízení z ujednaných, a pro něj již z důvodu vnějších okolností nevýhodných smluvních závazků, ke škodě svých zákazníků, zcela vyvázal. V posuzovaném případě jde nepochybně o společensky škodlivé jednání, neboť postupem účastníka řízení byli spotřebitelé opakovaně klamavě informováni o změně ceny za dodávky energií, a dokonce i agresivně manipulováni k tomu, aby od uzavřených smluv sami odstoupili, ačkoli k tomu nebyl žádný legitimní důvod. K výroku I. napadeného rozhodnutí proto Rada shrnuje, že byla naplněna formální i materiální stránka pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kterého se účastník řízení dopustil porušením § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 5a odst. 2 téhož zákona, přičemž se jednalo o přestupek společensky velmi škodlivý. V daném případě je navíc tento přestupek konstruován jako delikt ohrožovací, nikoli poruchový, kdy k naplnění jeho skutkové podstaty postačí pouhé nerespektování zákazu použití nekalé obchodní praktiky, aniž by bylo zákonem vyžadováno způsobení následku spočívajícího v reálné poruše zájmu chráněného zákonem, tedy například faktická akceptace protiprávně zvýšených cen elektřiny a plynu, nebo dokonce odstoupení od smlouvy a přechod k novým dodavatelům těchto energií za nevýhodných podmínek pro zákazníky, kteří ve skutečnosti žádnou změnu dodavatele řešit nemuseli. Skutečnost, že jednáním účastníka řízení k reálné poruše nedošlo, neboť „dobrovolně odstranil veškeré škodlivé následky k reklamaci klientů“, byla pouze polehčující okolností v rámci rozhodování prvostupňového správního orgánu o výši ukládané sankce, nikoli okolností, která by jej mohla zprostit odpovědnosti za tento pokračující přestupek.

Rada přezkoumala také výrok II. napadeného rozhodnutí, jímž byl účastník řízení uznán vinným ze spáchání podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona, podle kterého se držitel licence dopustí přestupku tím, že při uplatňování záloh za dodávky elektřiny, plynu nebo tepelné energie nestanoví jejich výši nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby elektřiny, plynu nebo tepelné energie v následujícím zúčtovacím období podle § 11 odst. 6 téhož zákona. Rada se ztotožnila s posouzením prvostupňového správního orgánu ohledně naplnění nejen formální, ale také materiální stránky tohoto přestupku. Účastník řízení byl jako držitel licence v souladu s § 11a odst. 6 energetického zákona povinen stanovit zálohové platby na dodávky plynu či elektřiny nejvýše v rozsahu jejich důvodně předpokládané spotřeby v následujícím zúčtovacím období. V odůvodnění napadeného rozhodnutí se prvostupňový správní orgán podrobně zabýval určením výše záloh spotřebitelce, ze kterého je patrné, že účastník řízení v tomto případě stanovil zálohy vyšší než v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby. Negativní důsledky plynoucí z vyžadování nedůvodně vysokých

záloh po spotřebitelce jsou pak podrobněji popsány v odůvodnění napadeného rozhodnutí, s nímž se Rada ztotožňuje a na které tímto odkazuje.

V případě přestupku podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona byla shledána konkrétní společenská škodlivost jednání účastníka řízení v možném zásahu do majetkové sféry spotřebitelky tím, že jí mohl chybným stanovením záloh zamezit ve volném nakládání s jejími vlastními peněžními prostředky, které by hradila účastníkovi řízení v nepřiměřeně vysokých zálohových platbách na dodávku elektřiny. Takové jednání způsobuje značné oslabení zákazníků při uplatňování jejich práv, jakkoli byl spotřebitelce 26. prosince 2022 stanoven a zaslán nový rozpis záloh, jenž již zohledňoval cenu dodávky elektřiny stanovenou nařízením vlády. Z pohledu Rady se sice jedná o přestupek výrazněji méně závažný než ten, jenž je uveden ve výroku I. napadeného rozhodnutí, nicméně i zde byl požadavek materiální stránky přestupku naplněn. Došlo k ohrožení zájmu na ochraně zákazníka, protože chybně a v nepřiměřené výši stanovené zálohy na dodávky energií mohly být velmi citelným zásahem do ekonomické sféry spotřebitelky, která byla, i s ohledem na dobu, v níž byl vytýkaný přestupek spáchán, pod velkým tlakem ze strany účastníka řízení, a nemohla vědět, že nakonec nebude muset hradit vysoké zálohové platby. V daném případě není rozhodné ani to, zda by v rámci vyúčtování následně došlo k vyúčtování záloh a k vrácení přeplatku, neboť k tomu může docházet až se značným časovým odstupem, a spotřebitelka by po tu dobu nemohla podle svého uvážení nakládat s částí vlastních finančních prostředků.

K výroku III. přezkoumávaného rozhodnutí, resp. k výměře uložené pokuty účastník řízení namítá, že tato je excesivní, neodpovídá rozhodovací praxi Energetického regulačního úřadu, a pokud by Rada zamítla jeho rozklad proti výrokům I. a II. napadeného rozhodnutí, měla by mu být uložena pokuta ve výši nižších desítek tisíc korun. S tím souvisí i rozkladové námítky ohledně nezohlednění polehčujících okolností, zejména pak nezohlednění zásadní skutečnosti, že ze strany Energetického regulačního úřadu dosud nebyl účastník řízení potrestán za žádný přestupek. Ani námítky účastníka řízení ohledně výše či odůvodnění uložené pokuty nejsou důvodné, neboť prvostupňový správní orgán v napadeném rozhodnutí podrobně popisuje, jakým způsobem dospěl k výši uložené pokuty a jaké skutečnosti při jejím ukládání zohlednil, přičemž veškeré provedené úvahy ohledně druhu a výměry správního trestu Rada považuje za dostačující a srozumitelné s tím, že uloženou pokutu nelze hodnotit jako příliš vysokou, a tudíž nepřiměřenou.

Rada předně uvádí, že výše ukládané pokuty je výsledkem komplexní úvahy správního orgánu při zohlednění všech skutkových okolností každého jednotlivého případu, které se vždy do určité míry liší a je nutno je posuzovat individuálně. Pokud již Energetický regulační úřad v minulosti vydal rozhodnutí o stejných přestupcích a uložil za ně pokutu v jiné výši, než která vyplývá z napadeného rozhodnutí, nemůže tato skutečnost vést bez dalšího k závěru o nepřiměřenosti následně uložené a nyní přezkoumávané pokuty. V této souvislosti lze odkázat např. na závěry Nejvyššího správního soudu obsažené v rozsudku č. j. 8 As 48/2015-69: *„Správní orgán musí mít možnost uložit pokutu odpovídající závažnosti deliktu a konkrétním skutkovým okolnostem. Pokud dostatečně zohlední a odůvodní všechna zákonná kritéria a postupuje v souladu se zásadou individualizace trestu, nemůže být pokuta považována za zjevně nepřiměřenou ve smyslu § 78 odst. 2 s. ř. s. pouze s poukazem na dříve uloženou výrazně nižší pokutu.“* Přezkoumávaná výměra uložené pokuty ovšem i bez ohledu na právě uvedené odpovídá aktuální rozhodovací praxi Energetického regulačního úřadu i jeho Rady, byť se v projednávaném případě dokonce pohybuje na samé spodní hranici zákonem

stanoveného rozpětí. Pro srovnání lze odkázat na rozhodnutí Rady č. j. 11521-11/2022-ERU ze dne 15. srpna 2023 (zveřejněno na webových stránkách Energetického regulačního úřadu), jímž byla uložena pokuta ve výši 250 000 Kč společnosti GEEN Sale a.s. za spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele spáchaného dvěma dílčími útoky a přestupku podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona spáchaného dvěma dílčími útoky. Nebo na rozhodnutí Rady č. j. 14760-23/2022-ERU ze dne 12. prosince 2023, jímž byla uložena pokuta ve výši 1 520 000 Kč společnosti TGC Energie s.r.o. za spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele spáchaného 13 dílčími útoky a jednoho přestupku podle téhož ustanovení.

Vzhledem k tomu, že se v přezkoumávaném případě jednalo o vícečinný souběh přestupků, postupoval prvostupňový správní orgán v souladu s tzv. absorpční zásadou upravenou v § 41 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, který stanoví, že ve společném řízení se uloží trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný, a jsou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější. Proto byl jako přísněji trestný nutně vyhodnocen přestupek podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona, za nějž lze podle § 91 odst. 15 písm. c) téhož zákona uložit pokutu do výše 15 000 000 Kč. Jako přitěžující okolnost Energetický regulační úřad zhodnotil skutečnost, že se účastník řízení ve vícečinném souběhu sedmi dílčími útoky dopustil i pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, přičemž toto porušení zákazu použití nekalých obchodních praktik, ač mírněji trestné, považuje Rada co do podstaty za závažnější zejména s ohledem na obecně slabší postavení spotřebitelů vůči dodavatelům energií. Za přestupek podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele lze totiž v souladu s § 24 odst. 17 písm. e) téhož zákona uložit správní trest pokuty „pouze“ do výše 5 000 000 Kč. Pokud prvostupňový správní orgán dospěl k závěru, že za přiměřený, a s ohledem na všechna zákonná hlediska individualizovaný správní trest považuje uložení pokuty ve výši 100 000 Kč, dosahuje tato výměra úhrnné pokuty pouze 2 % částky horní sazby pokuty za přestupek, který je v porovnání s přestupkem podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona trestán mírněji, ačkoli jej Rada hodnotí jako jednoznačně společensky závažnější. Výši sankce tedy Rada shledala naprosto přiměřenou okolnostem případu, kdy se zjevně nejedná ani o pokutu likvidační, jak ostatně sám prvostupňový správní orgán dostatečně odůvodnil v napadeném rozhodnutí.

Výše uložené pokuty byla podle názoru Rady dostatečně odůvodněná, Energetický regulační úřad v napadeném rozhodnutí podrobně popsal, jakým způsobem dospěl ke konkrétní výši a jaké skutečnosti při jejím ukládání zohlednil. V napadeném rozhodnutí se tak důkladně zabýval jak přitěžujícími, tak i polehčujícími okolnostmi spáchání přestupku. Účastník řízení v podaném rozkladu namítá, že: *„Zásadní chybou při uložení pokuty je nezohlednění zásadní skutečnosti na straně obviněného, kterou je skutečnost, že obviněný ze strany ERÚ dosud nebyl potrestán za žádný přestupek. Této skutečnosti ... hrubě neodpovídá výše pokuty 100.000,- Kč. Skutečnost, že byl obviněný dosud netrestán, je přitom zcela zásadní okolností ... Ve zdůvodnění výše uložené pokuty tato skutečnost chybí, což je chybou.“* Ani tyto námitky účastníka řízení nejsou důvodné. Prvostupňový správní orgán totiž v přezkoumávaném rozhodnutí jako jednu z polehčujících okolností hodnotil zejména skutečnost, že účastník řízení není evidován v rámci žádného jiného správního řízení za porušení zákona v jeho působnosti. Jak uvedl na str. 28 tohoto rozhodnutí: *„Správní orgán nemá povědomí o tom, že by s účastníkem řízení bylo kdy vedeno příkazní či přestupkové řízení z důvodu porušení povinností vyplývajících z právních*

předpisů upravujících oblast energetických odvětví. Lze tak říct, že se účastník řízení přestupku dopustil poprvé, což je zohledněno při stanovení výše pokuty jako polehčující okolnost.“. Není tedy pravda, že by dosavadní bezúhonnost účastníka řízení nebyla hodnocena při úvahách o konkrétní výměře ukládané sankce, neboť prvostupňový správní orgán musel zcela zřejmě přihlédnout výrazným způsobem právě a zejména k polehčujícím okolnostem, neboť správní trest pokuty uložil ve výši spíše symbolické, při samé spodní hranici zákonem stanoveného rozpětí, čemuž jednoznačně nasvědčuje porovnání výměry uložené pokuty ve výši 100 000 Kč oproti možnému zákonnému rozpětí sankce až do výše 15 000 000 Kč.

Rada tedy dospěla k závěru, že úhrnná pokuta je řádně odůvodněná a uložená v souladu se zákonem, při individualizaci trestu nedošlo k excesu, bylo přihlédnuto ke všem specifickým okolnostem konkrétního případu, a že byl v rámci zákonné trestní sankce vybrán pro pachatele takový druh trestu a v té výměře, jenž splní daný účel a není zjevně nepřiměřený. Pokuta musí být uložena v takové výši, aby nebyla likvidační, ale zároveň aby byla pro účastníka řízení dostatečně citelná a byla schopná splnit svou funkci represivní, čímž jej propříští od podobného jednání odradí, a tím naplní i svou funkci preventivní, o niž jde i Radě především. Úhrnná pokuta ve výši 100 000 Kč se Radě, s ohledem na rozsah protiprávního jednání a jeho sankční hodnocení, jeví jako přiměřená. Pokud by byla pokuta vyměřena ve výši nižších desítek tisíc korun, jak požaduje účastník řízení, stěžlí by mohla splnit svůj účel, v takovém případě by Energetický regulační úřad musel nastavit obecnou správní praxi benevolentnějšího postihování nekalých obchodních praktik způsobem, kdy dodavatelé energií by nemuseli být efektivně odrazováni od jejich páchání, neboť takovou (či neodhalenou) nekalou obchodní praktikou by potenciálně získávali větší majetkový prospěch, než jaký by jim hrozil sankční postih. Energetický regulační úřad účastníkovi řízení také umožnil vyjádřit se k jeho majetkovým poměrům, této možnosti ovšem účastník řízení nevyužil.

Účastník řízení v závěru podaného rozkladu namítá, že se napadené rozhodnutí nijak nezabývá skutečností, zda se z jeho strany mělo jednat o úmysl či nedbalost, což má podle něj rovněž význam při ukládání pokuty. Tyto námitky účastníka řízení vyhodnotila Rada jako nedůvodné. Účastník řízení je právnickou osobou, a v jejím případě není třeba zkoumat zavinění. Charakteristickým znakem přestupků právnických osob je skutečnost, že porušení právních povinností u nich zakládá objektivní odpovědnost, tedy odpovědnost za výsledek. Bylo proto výhradně věcí účastníka řízení, aby si při uplatňování zálohových plateb za dodávky elektřiny počínal tak, aby jejich výši stanovil nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby elektřiny v následujícím zúčtovacím období, resp. aby vůči svým zákazníkům ohledně užití nekalých obchodních praktik neporušil zákaz stanovený v § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele. V tomto případě se jistě nejedná o absolutní objektivní odpovědnost, neboť § 21 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky stanoví možné liberační důvody tak, že: *„Právnická osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila.“* Také v přezkoumávaném případě ovšem platí, že případné liberační důvody musí prokazovat účastník řízení, nikoliv správní orgán, který pouze posuzuje jejich důvodnost. Z provedeného správního řízení je ale zřejmé, že účastník řízení žádné liberační důvody netvrdil, a tudíž ani neprokázal, jestli vynaložil vůbec nějaké úsilí k zabránění spáchání přestupku. V daném případě tak Energetický regulační úřad vůbec nemusel posuzovat, zda účastník řízení postupoval úmyslně či nedbalostně, a o jaký druh nedbalosti nebo úmyslu se jednalo. Podstatné bylo pouze to, že ke škodlivému následku

nerespektování zákazu použití nekalých obchodních praktik, resp. nesprávnému stanovení zálohových plateb za dodávky elektřiny došlo protiprávním jednáním účastníka řízení.

V. Závěr

Po přezkumu rozkladem napadeného rozhodnutí Energetického regulačního úřadu v rozsahu podle § 98 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky dospěla Rada jako odvolací správní orgán vzhledem k výše uvedeným skutečnostem k závěru, že prvostupňový správní orgán vycházel z relevantních skutečností, zjišťoval všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch účastníka řízení, s ohledem na zásadu legitimního očekávání podle § 2 odst. 4 správního řádu se zabýval všemi důležitými okolnostmi případu, přezkoumatelným způsobem vypořádal námitky účastníka řízení, a svůj postup v rozhodnutí také popsal a odůvodnil. Podle § 68 odst. 3 správního řádu byly uvedeny důvody výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání a úvahy Energetického regulačního úřadu, kterými se řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů. Jelikož bylo rozkladem napadené rozhodnutí posouzeno jako věcně správné a vydané v souladu s právními předpisy, nebyl shledán žádný důvod pro jeho zrušení či změnu. Rada tak v souladu s § 90 odst. 5 správního řádu rozklad podaný účastníkem řízení zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí nelze podle § 91 odst. 1 ve spojení s § 152 odst. 5 správního řádu dále podat rozklad.

Ing. Stanislav Trávníček, Ph.D., v.r.
předseda Rady Energetického regulačního úřadu

Obdrží:

První česká energie, a.s., prostřednictvím Mgr. Jana Jandy